

vincents, potser menys, ens mostren la incertitud del terreny que trepitgem: car posats a postular derivats en -k- o en -sk-, i amb vencills o ridortes vegetals al magi, podríem pensar en l'arrel *REZG-* 'lligar, entreteixir, trenar' (d'on el paleosl. *rozga* 'vara, branca', lit. *rezgà* 'jo lligo, treno, cordo', neerl. i b-al. mj. *rusc(h)*, ags. *rysc*, angl. *rush* 'jonc, boga', IEW, 874), d'on Anjou i Poitou *rouche*, *reuche* id. REW, 7457, Verrier, Rousseau; i fins en l'arrel *VRUD-/VRUD-* (d'on vénen l'a.-al. mj. *razzeln* 'girar, tòrcer' i l'esc. ant. *rost* 'remolí o rodador en curs d'aigua' (IEW, 1153.1f.).

76b37. En toponímia moderna sí que sembla haver-hi noms dependents d'això i que no deixen de reforçar bastant la tesi pre-romana: una *Ruesca* poble de 170 hab., a la part més cèltica d'Aragó (a l'E. de l'antiga Bilbilis, entre aquesta i Daroca < AD ARAUKA), nom que es repeteix, adés amb -g- adés amb -c-, en les zones més cèltiques de Castella la Vella: *Ruesga* nom d'un poble important al SE. de Santander, i d'un agregat de Cervera de Pisuerga; i el que més reforça la impressió que això eren antics apel·latius és que n'hi ha un altre, uns 18 km. al SO. d'aquest, que es diu *Roscales*, amb terminació de collectiu.

Ara bé un document gascò de la Gironda, de cap a 1400, descrivint un paratge, el situa «au loc aperat a las *Roscas* de Robin, autrament aperat a las *Roscas* deu Gua» (PSW VII, 382): es tracta, doncs, d'un NL apel·lat de dues maneres, però el fet de dur article indica un apel·latiu o almenys un genèric toponímic, i el ser a la vora d'un «gua» o sigui un gual, que implica un corrent d'aigua, dona un índex considerable per identificar-lo amb el *rou(s)che* 'jonc, boga d'aiguamoll' del Poitou i l'Anjou, contrades ja no llunyanes de la Gironda, o bé amb els meandres d'un curs d'aigua; d'altra banda podria constituir un nexa entre aquest i el *Roscales/Ruesga* de Santander i Palència, i en fi qui sap si amb el nom del *Roscoff* bretó, vila important prop de St Pol de Léon (Finistère).

Tot plegat ens deixa vacil·lant entre la connexió amb l'irl. *rosc* 'ull' i amb el tipus germ. i balto-eslau *ROZG/REZG-* 'jonc, boga'; però l'àrea geogràfica de tot plegat reforça molt la hipòtesi cèltica. Justament l'alternativa consonàntica *Ruesga/Ruesca* podria justificar una base cèltica, sense necessitat de recórrer a una base germànica (amb Lautverschiebung) —sempre inversemblant tractant-se de noms de plantes silvestres— si ens recordem del casos cèltics d'ensordiment de consonants broneres darrere sonants: FRISCO/BRISGO 'grèvol' (REW, 3517), CARPENTUM/-PENDU ARPENTUM/AREPENDIS. En definitiva, doncs, la tesi cèltica surt molt reforçada d'aquesta exploració, i de la constatació que, a la Península, el tipus *rosca* fou originàriament estrany al català (zona de celtisme mínim), però indígena en cast.-port. i al llarg de la frontera Oest de la nostra llengua (on ja sovintegen els celtismes).

DERIV.: *Roscada* ribag. 'enroscat dels cabells' (cf. la *rosca* fragatina). *Roscar* 'tallar una rosca, obrir-la' [1817, Bna., DAG.]. *Roscar-se* 'adormir-se' val. S.: «allí en la cuadro fa un baf calén y tamé 'hu passem bé; per la nit poses una albarda al capsal, te enrolles

en es plegaós y te quedes *roscat*»; «vas tiran handa que t'aplegue el hora --- en un clot de mallol mos sobra --- No faja cas: bon vi, bones chulles, y a *roscà-se* de un tirón», *Canyissaes* (116, 103); i *roscat* 'embriac' al Pinós. *Roscà, -ano*: *rosicanos* o *rosicans* és el malnom ètnic que donen als habitants d'Alcúdia de Carlet (1962), potser perquè els agraden les *rosques* de pasta, o en fan. *Rósc* o *rósc*, val., i *roscòta* «roscón» Escrig 1851. *Roscat* m. *Roscla* eiv. 'rosca' (amb l'aperussiva). *Rosqueta Rosquilla*, aquesta és la forma que més ha arrelat en el Princ. [S XVII, DAG]: «los padrins y padrines - tortells van preparant / per lo disapte de ram - que a sos fiols daran / los angelets --- *rosquillas*, tauletas y pinyons ---» (MilàF, *Romlo*, 18F_{II}, versos afegits per l'editor d'un plec de romanços, relatiu a la fam de 1601); «en quant a forns de bescurts, melindros, *rusquilles*, ditets, bollos, són los forns dels Angels, en lo carrer dels Angels; de St. Jaume ---», B. de Maldà (*Excurs*, 47). *Rosquilla* val. és un insecte que ataca la «pataca» (la variant roja no fa tant de mal com la negra) Torís (1962); *rosquillaire, -iller, -illeta*

Enroscar [Escrig 1851; Lab. 1864] «el fregadís de les serps a l'*enroscar-se* ---», Coromines (*Presons Imag.* XII, O C., 882b42; *enroscament; enroscadura* (Escrig); *desenroscar. Arroscar, -cat, -cament*

1 A l'alta Ribag, cosa semblant, però amb nom diminutiu: «*rosquilleta*: rodete del cabello» (Ballarín, *Dicc. Benasq*).

ROSEGAR, del ll. vg **rōsĭcāre* id., del qual provenen també l'oc. *rosegar* i l'it. *roscare* derivat del ll. *rōdĕre* id., participi *rōsus* □ 1ª doc : *roegar*, mj. S. XIV; *rosegar*, c. 1400.

«Tot bastiar qui *roech* ni mallmenarà plançons, que pac lo senyor de qui serà lo dit bestiar, 3 sols. comtants ---», Ordinacions d'Empúries, mj. S. XIV, RLR XV, 41, § 18. «--- és supèrbia --- car vols regir e governar una vila, e la tua casa no saps regir ne governar; mas senyorega los polls que t piquen e les pulces que t *roseguen* e t mengem», «exie una rata blanca, e *rosegave* les rayls del arbre, e --- l'altra --- era negra, e *rosegave* axí mateix», StVicentF (*Serm.* II, 41.18, 145.29). «Aprés entrà en la dita cova per menjar lo dit pan, e trobà-lo molt negre e sec, a tot entorn *rosegat* de rates», *Eximplis* Ag. II, 175; «vestedura *rosegada* per les arnes», Ant. Canals, *Carta* (CoDoACA XII, 637.17). També es troba ja en el *LiEleg* de JnEsteve «un verme que *rosega*».

Potser de primer només s'usà a manera de freqüentatiu, per a animals de roscop forfidiós i lent, com les cabres, rates i cucs. Car de primer es va dir molt més el verb *roure* provinent del ll. *rōdĕre* clàssic. És el que trobem més sovint en tota l'E. Mj., fins al S. XV: «Los vérmens qui *rouran* tos costats», «cans grans e pocs que *rouran* les orelles e los ulls ---», Llull (*Do. Pu*, ed. Gili, pp. 161, 182=NCL, 64 86, de nou *rouran* en *Blanq*, NCL I, 156.3).

En les *Vides de Sants Ross*, la -d- apareix com a -z-: «does rates --- que *rosien* les rasius de l'aybre, e era